Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 6. septembra 2012 [1]

Vec C-456/11

Gothaer Allgemeine Versicherung AG,
ERGO Versicherung AG,
Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts,
Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG,
Krones AG
proti
Samskip GmbH

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Landgericht Bremen (Nemecko)]

„Súdna spolupráca v občianskych veciach — Uznávanie a výkon rozsudkov — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Pojem ‚rozsudok' — Rozsudok, ktorým súd členského štátu konštatuje nedostatok právomoci — Rozsudok založený na zistení platnosti a rozsahu doložky, ktorá priznáva právomoc islandským súdom — Účinok — Rozsah"

1. Zaväzuje rozsudok, ktorým súd členského štátu vo výroku konštatoval „nedostatok právomoci" po tom, čo v odôvodnení uznal platnosť doložky, ktorá priznáva právomoc súdom tretieho štátu, aj súd iného členského štátu, ktorý začal konanie o tej istej žalobe, aby tiež konštatoval nedostatok svojej právomoci?

2. Taká je v podstate otázka, ktorú položil Landgericht Bremen (Nemecko) v rámci žaloby, ktorú podal Krones AG a jeho poistitelia proti Samskip GmbH na účely získania náhrady škody údajne spôsobenej pri preprave tovaru.

3. Touto otázkou je Súdny dvor vyzvaný podať výklad článkov 32 a 33 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [2], ktoré sú venované definícii pojmu „rozsudok" v zmysle nariadenia č. 44/2001 a zásade automatického uznania akéhokoľvek „rozsudku" vydaného v členskom štáte.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

I – Právny rámec

4. Odôvodnenia 2, 6, 15 a 16 nariadenia č. 44/2001 sú formulované takto:

„(2) Niektoré odlišnosti vnútroštátnych právnych noriem upravujúcich právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bránia zdravému fungovaniu vnútorného trhu. Vyžadujú sa ustanovenia harmonizujúce normy konfliktu právomoci v občianskych a obchodných veciach a zjednodušujúce formálne náležitosti na účely rýchleho a jednoduchého uznávania a výkon rozsudkov členských štátov viazaných týmto nariadením.

…

(6) Na dosiahnutie cieľa voľného pohybu rozsudkov v občianskych a obchodných veciach je potrebné a vhodné, aby normy upravujúce právomoc súdov, uznávanie a výkon rozsudkov sa upravili právnym aktom Spoločenstva, ktorý je záväzný a priamo použiteľný.

…

(15) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. Musí existovať jasný a účinný spôsob riešenia prípadov litispendencie, súvisiacich nárokov a na odstránenie problémov, ktoré vyplývajú z rozdielneho určovania času, kedy začalo konanie, v právnych poriadkoch jednotlivých štátov. Na účely tohto nariadenia by sa mal tento čas definovať osobitne.

(16) Vzájomná dôvera vo výkon súdnictva v spoločenstve odôvodňuje automatické uznávanie rozsudkov vydaných v členskom štáte bez ďalšieho konania, s výnimkou sporných prípadov.“

5. Článok 32 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia ‚rozsudok‘ znamená každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozhodnutia alebo exekučného príkazu, ako aj určenia trov alebo výdavkov súdnym úradníkom.“

6. Článok 33 tohto nariadenia znie:

„1. Rozsudok vydaný v členskom štáte sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania.

2. Ak je otázka uznania rozsudku predmetom sporu, môže zainteresovaný účastník postupom upraveným v oddiele 2 a 3 tejto kapitoly navrhnúť vydanie rozhodnutia o uznaní rozsudku.

3. Ak výsledok konania na súde členského štátu závisí na posúdení uznania ako predbežnej otázky, potom tento súd má právomoc v tejto otázke.“

7. Podľa článku 34 uvedeného nariadenia:

„Rozsudok sa neuzná:

1) ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada;

2) v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť;

3) ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;

4) ak je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi za predpokladu, že skorší rozsudok spĺňa podmienky na jeho uznanie v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie."

8. Článok 35 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„1. Rozsudok sa okrem toho neuzná, ak je v rozpore s oddielmi 3, 4 alebo 6 kapitoly II alebo v prípade uvedenom v článku 72.

2. Pri skúmaní skutočností, na ktorých bola založená právomoc podľa predchádzajúceho odseku, súd alebo orgán, ktorý koná o uznaní, je viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých súd členského štátu pôvodu založil svoju právomoc.

3. S výnimkou odseku 1 sa právomoc súdu štátu pôvodu nesmie skúmať. Kritéria, na ktorých sa založila právomoc, sa nesmú skúmať z hľadiska rozporu s verejným poriadkom podľa článku 34 bod 1."

II – Spor vo veci samej

9. Krones AG, spoločnosť založená podľa nemeckého práva, ktorej poistiteľmi prepravy sú Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts a Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG[3] a ktorá predala pivovarnícke zariadenie mexickému podniku, poverila Samskip GmbH, nemeckú dcérsku spoločnosť spoločnosti Samskip Holding BV, ktorá je dopravným a logistickým podnikom založeným na Islande a so sídlom v Rotterdame (Holandsko), organizáciou a uskutočnením prepravy tohto zariadenia z Belgicka do Mexika na základe konosamentu obsahujúceho ustanovenie, ktoré priznáva právomoc islandským súdom.

10. Príjemca a Gothaer a i. podali 30. augusta 2007 žalobu proti Samskip GmbH pred belgickými súdmi, pričom tvrdili, že náklad bol poškodený počas prepravy.

11. Zrušujúcim rozsudkom z 5. októbra 2009 odvolací súd v Antverpách (Belgicko) vo výroku svojho rozsudku konštatoval svoj „nedostatok právomoci" po tom, čo v odôvodnení tohto rozsudku posúdil, že ustanovenie konosamentu, ktoré priznáva právomoc islandským súdom, je platné, a že ak Gothaer a i. konali ako právni nástupcovia Krones AG, tieto spoločnosti boli viazané týmto ustanovením.

12. Keďže Krones AG a Gothaer a i. podali novú žalobu na náhradu škody na nemecké súdy, Landgericht Bremen, ktorý si kladie otázku, pokiaľ ide o právne účinky vyvolané rozsudkom vydaným v Belgicku, sa rozhodnutím z 25. augusta 2011 rozhodol prerušiť konanie.

3 — Ďalej len „Gothaer a i.".

III – Prejudiciálne otázky

13. Landgericht Bremen položil Súdnemu dvoru tieto tri prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 32 a 33 nariadenia ES č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že pod pojem ‚rozsudok' spadajú v zásade tiež také rozhodnutia, ktorých jediným obsahom je určenie neexistencie procesných podmienok prípustnosti žalôb (tzv. rozhodnutia o neprípustnosti)?

2. Majú sa články 32 a 33 nariadenia ES č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že pod pojem ‚rozsudok' spadá tiež rozsudok, ktorým sa končí konanie a odmieta sa medzinárodná právomoc z dôvodu doložky o založení právomoci?

3. Majú sa články 32 a 33 nariadenia ES č. 44/2001 vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora o princípe rozšírenia účinku (rozsudok Súdneho dvora zo 4. februára 1988, Hoffmann/Krieg, 145/86, s. 645) vykladať v tom zmysle, že každý členský štát musí uznať rozhodnutia súdu iného členského štátu o platnosti doložky o založení právomoci medzi účastníkmi konania, ak podľa vnútroštátneho práva súdu rozhodujúceho ako prvého konštatovanie platnosti doložky o založení právomoci nadobudne právoplatnosť, a to aj vtedy, ak je rozhodnutie o tom súčasťou rozsudku o neprípustnosti, odmietajúceho žalobu?"

IV – Analýza

A – *Úvodné pripomienky*

1. O prípustnosti a rozsahu prejudiciálnych otázok

14. Pred spresnením rozsahu otázok treba zdôrazniť, že spor vo veci samej spadá do rámca incidenčného konania o uznávaní rozsudkov, ktorým odvolací súd v Antverpách konštatoval svoj „nedostatok právomoci". Ak je tento rozsudok podľa Landgericht Bremen považovaný za „Prozessurteil" (rozsudok o prípustnosti) podľa nemeckého práva, nič to nemení na tom, že prvá otázka, ktorá sa týka všetkých rozsudkov, „ktorých jediným obsahom je určenie neexistencie procesných podmienok prípustnosti žalôb", má príliš široký rozsah.

15. Domnievam sa, rovnako ako Krones AG a Gothaer a i., že treba obmedziť rozsah odpovede Súdneho dvora na to, čo je striktne nevyhnutné na riešenie sporu vo veci samej.

16. V tomto zmysle navrhujem preskúmať spoločne prvé dve otázky, pričom ich preformulujem. Týmito dvoma otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či pojem „rozsudok" v zmysle článku 32 nariadenia č. 44/2001 zahŕňa rozsudok, ktorým súd členského štátu odmieta svoju právomoc na základe doložky o založení právomoci, aj keď by toto rozhodnutie bolo kvalifikované ako „rozsudok o prípustnosti" právom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.

17. Pokiaľ ide o tretiu otázku, treba uviesť nejednoznačnosť výrazu „konštatovanie… [ktoré] nadobudne právoplatnosť". Ak výraz zrejme odkazuje na vyčerpanie opravných prostriedkov, z vnútroštátneho rozhodnutia vyplýva, že pochybnosti Landgericht Bremen vychádzajú v skutočnosti z toho, že sporné konštatovanie týkajúce sa právomoci islandských súdov podľa doložky o založení právomoci je uvedené v odôvodnení rozsudku a nie v jeho výroku.

18. V dôsledku toho sa domnievam, že treba tretiu otázku chápať nasledujúcim spôsobom. V prípade kladnej odpovede na prvé dve otázky treba určiť, či sa články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 majú vykladať v tom zmysle, že súd, pred ktorým sa žiada uznanie rozsudku, ktorým súd iného členského štátu odmietol svoju právomoc na základe doložky o založení právomoci, je viazaný konštatovaním týkajúcim sa platnosti a rozsahu tejto doložky, ktoré je uvedené v odôvodnení rozsudku.

2. O prípustnosti pripomienok Švajčiarskej konfederácie

19. Švajčiarska konfederácia je zmluvnou stranou dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podpísaného v Lugane 30. októbra 2007[4]. Luganský dohovor, nazývaný „paralelný“, rozširuje na Dánske kráľovstvo, Islandskú republiku, Nórske kráľovstvo a Švajčiarsku konfederáciu takmer všetky pravidlá, ktoré sú uvedené v nariadení č. 44/2001, a najmä tie, ktoré sa týkajú definície pojmu rozsudok, ktorý môže byť uznaný, ako aj spôsoby uznávania. Výklad, ktorý k článkom 32 a 33 tohto nariadenia podá Súdny dvor, bude teda zohľadnený v súvislosti s výkladom zodpovedajúcich článkov Luganského dohovoru.

20. Na základe ustanovenia článku 64 bod 1 Luganského dohovoru a v spojení s článkom 2 protokolu o jednotnom výklade dohovoru a o trvalom výbore je Švajčiarska konfederácia oprávnená predložiť pred Súdnym dvorom podľa postupu upraveného v článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie pripomienky v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa výkladu nariadenia č. 44/2001.

B – *O prvej a druhej otázke*

21. Týmito dvoma prvými otázkami chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, či pojem „rozsudok“ v zmysle článku 32 nariadenia č. 44/2001 zahŕňa rozhodnutie, ktorým súd členského štátu odmieta svoju právomoc na základe doložky o založení právomoci, aj keď by toto rozhodnutie bolo kvalifikované ako „rozsudok o prípustnosti“ právom členským štátom, v ktorom sa o uznanie žiada.

1. Pripomienky účastníkov konania

22. Samskip GmbH, nemecká, belgická, rakúska a švajčiarska vláda, ako aj Európska komisia na jednej strane a Krones AG a Gothaer a i. na druhej strane podávajú úplne odlišný výklad článku 32 nariadenia č. 44/2001.

23. Pre prvú skupinu zahŕňa pojem rozsudok rozhodnutia rozhodujúce o medzinárodnej právomoci na základe doložky o založení právomoci.

24. Na základe znenia a vývoja článku 32 nariadenia č. 44/2001, ako aj všeobecnej štruktúry a cieľov tohto nariadenia Samskip GmbH pripomína, že by bolo v rozpore s cieľom vytvorenia jednotného európskeho justičného priestoru len všeobecné vylúčenie rozhodnutia, ktoré by boli kvalifikované ako „rozsudky o prípustnosti“ na základe buď práva členského štátu pôvodu, alebo práva členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, z pôsobnosti článkov 32 a 33 tohto nariadenia. Aj keď si podľa Samskip GmbH možno položiť otázku, či sa predbežné procesné rozhodnutia, akým je príkaz určený účastníkovi konania dostaviť sa osobne pred súd alebo rozhodnutie ukladajúce opatrenie na vykonanie dokazovania, môžu považovať za „rozsudky“ v zmysle článkov 32 a 33 nariadenia č. 44/2001, nemá táto otázka praktický význam, lebo takéto rozhodnutia nemôžu mať cezhraničné záväzné účinky. Naopak, rozhodnutie, ktorým sa deklaruje návrh za neprípustný z dôvodu nedostatku právomoci súdu, ktorý vec

4 — Ú. v. ES L 147, 2009, s. 5, ďalej len „Luganský dohovor“.

prejednával, a ukončuje konanie, môže vyvolať cezhraničné účinky, a musí byť teda uznané. V opačnom prípade by žalobca mohol ignorovať toto rozhodnutie a podať znovu žalobu pred súdom iného členského štátu, čo by bolo v rozpore s cieľom nariadenia č. 44/2001, ktorým je predchádzanie dvojitým alebo súbežným konaniam, ako aj potenciálne rozporuplným rozhodnutiam.

25. Nemecká vláda sa v rovnakom zmysle domnieva, že zo systému, cieľa a účelu nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že rozsudky o prípustnosti týkajúce sa konštatovania medzinárodnej právomoci alebo nedostatku medzinárodnej právomoci sa musia považovať za rozsudky, ktoré môžu byť uznané, pričom spresňuje, že účinok tohto uznania nemôže ísť nad rámec tohto konštatovania. Podľa tejto vlády, ktorá odkazuje na správu o dohovore z 27. septembra 1968 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorú vypracoval pán Jenard [5], zásada rozšírenia účinku zavedená Súdnym dvorom pre rozhodnutia vo veci samej [6] musí byť použitá na rozsudok o prípustnosti, ktorým pôvodný súd konštatuje svoju medzinárodnú právomoc alebo nedostatok tejto právomoci. S odkazom na odôvodnenia 2 a 15, ako aj článok 27 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 sa okrem toho domnieva, že systém spočívajúci na pravidlách, ktoré možno vykladať akýmkoľvek súdom Európskej únie s rovnakou právomocou [7], sa uplatňuje na medzinárodnú právomoc súdov členských štátov a že zistenia súdov členského štátu, pokiaľ ide o právomoc, musia byť akceptované súdmi iných členských štátov.

26. Belgická vláda sa domnieva, že neexistencia presnej definície pojmu rozsudok v nariadení č. 44/2001 umožňuje široký výklad, ktorý je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora. [8]

27. Rakúska vláda, ktorá tvrdí, že úvaha musí vychádzať z nevyhnutnosti výkladu v prospech integrácie, a ktorá odkazuje na správu pána Jenarda a na správu o dohovore z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ako aj na protokol týkajúci sa jeho výkladu Súdnym dvorom, vypracovaný pánom Schlosserom [9], uvádza, že rozsudok, ktorý vydal odvolací súd v Antverpách, ktorý s konečnou platnosťou stanovil právne vzťahy účastníkov konania v spore, musí, hoci aj v záujme čo najširšej koherencie rozhodnutí v rámci Únie, byť pokrytý pojmom „rozsudok“ v zmysle článku 32 nariadenia č. 44/2001 a využívať režim uznávania stanovený v článku 33 nariadenia.

28. Švajčiarska vláda uvádza, že ani toto nariadenie, ani Luganský dohovor nerozlišujú medzi rozsudkami o prípustnosti a rozsudkami vo veci samej. Dodáva, že otázka, či rozsudok môže byť uznaný, alebo vykonaný, nemôže závisieť od kvalifikácie rozsudku v štáte pôvodu. Švajčiarska vláda pripomína, že rozhodnutia, „ktorých jediným obsahom je určenie neexistencie procesných podmienok prípustnosti žalôb“, nepredstavujú homogénnu kategóriu, pričom sa domnieva, že treba zistiť, či rozhodnutie, ktorého uznanie sa požaduje, sa týka podmienky prípustnosti uniformovanej podľa nariadenia č. 44/2001 a Luganský dohovoru a či podľa práva štátu pôvodu má toto rozhodnutie záväzný charakter nad rámec pôvodného konania, čo predpokladá, že pôvodný súd preskúmal túto podmienku prípustnosti v plnom rozsahu a nie len súhrnne.

29. Komisia, ktorá rovnako ako aj Samskip GmbH vychádza zo znenia článku 32 nariadenia č. 44/2001, zo všeobecnej štruktúry tohto nariadenia, ako aj z jeho cieľa, ktorý vyplýva najmä z odôvodnení 2 a 6, sa domnieva, že treba pripustiť, že rozsudok, ktorý je obmedzený len na vyhlásenie neprípustnosti žaloby z dôvodu neexistencie medzinárodnej právomoci, spadá ako rozsudok vo veci samej do koncepčnej pôsobnosti pojmu „rozsudok“ v zmysle článku 32 tohto nariadenia. Podľa nej by vylúčenie uznávania rozsudkov o prípustnosti škodilo voľnému pohybu rozsudkov v občianskej a obchodnej

5 — Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1, ďalej len „správa pána Jenarda“.

6 — Nemecká vláda odkazuje na rozsudok Hoffmann, už citovaný (bod 11), ako aj na rozsudok z 28. apríla 2009, Apostolides (C-420/07, Zb. s. I-3571, bod 66).

7 — Rozsudok z 27. apríla 2004, Turner (C-159/02, Zb. s. I-3565, bod 25).

8 — Rozsudok zo 14. októbra 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, Zb. s. I-9657).

9 — Ú. v. ES C 59, 1979, s. 71, ďalej len „správa pána Schlossera“.

oblasti, ako aj právnej istote. Komisia okrem toho zdôrazňuje, že článok 35 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 vylučuje preskúmanie právomoci súdov členských štátov pôvodu a stanovuje, že kritérium verejného poriadku sa nemôže uplatniť na normy právomoci, zatiaľ čo článok 36 tohto nariadenia stanovuje, že rozsudok členského štátu pôvodu nemožno v žiadnom prípade preskúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej. Rovnako tvrdí, že ak podľa správy pána Jenarda môžu byť rozsudky, ktoré sa ešte nestali právoplatnými, uznané, rovnako tomu bude aj pre konečné rozsudky o medzinárodnej právomoci.

30. Krones AG zastáva opačné stanovisko, pričom odkazuje na obsah dokumentu vypracovaného pánom Geimerom [10], priloženého k jeho pripomienkam, z ktorého vyplýva, že „podľa najpokrokovejšej doktríny“ sa článok 32 nariadenia č. 44/2001 týka len rozhodnutí vo veci samej, a nie rozhodnutí, ktoré zamietli žalobu z dôvodu nedostatku medzinárodnej právomoci súdu, ktorý začal konanie.

31. Gothaer a i. uvádza, že rozsudky o prípustnosti nie sú rozhodnutiami, ktoré by mohli byť uznané, a že druhá otázka je bezpredmetná a odkazuje na úvahy obsiahnuté v dokumente pripojenom k pripomienkam Krones AG, pričom navrhuje, aby Súdny dvor odpovedal na prvé dve otázky tak, že články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 sa musia vykladať v tom zmysle, že na rozsudky o prípustnosti a rozsudky odmietajúce medzinárodnú právomoc z dôvodu neexistencie dohody o právomoci sa vzťahuje pojem rozsudok.

2. Moja analýza

32. Článok 32 nariadenia č. 44/2001 definuje pojem „rozsudok“ v zmysle tohto nariadenia ako „každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozhodnutia alebo exekučného príkazu, ako aj určenia trov alebo výdavkov súdnym úradníkom“.

33. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že na účely zaručenia plnej účinnosti a jednotného uplatnenia na území všetkých členských štátov sa musia pojmy obsiahnuté v nariadení č. 44/2001 vykladať jednotne a autonómne, s odkazom hlavne na systém a ciele tohto nariadenia. [11] Z toho vyplýva, že kvalifikácia „rozsudku“ nie je závislá od označenia aktu podľa práva členského štátu pôvodu alebo práva členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada. Je teda najprv možné považovať za bezpredmetnú kvalifikáciu „rozsudku o prípustnosti“ uznanú nemeckým právom.

34. Okrem toho sa Súdny dvor opiera o odôvodnenie 19 nariadenia č. 44/2001, podľa ktorého treba zaručiť kontinuitu výkladu medzi dohovorom z 27. septembra 1968 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [12] a týmto nariadením, pričom opätovne rozhodol, že keďže toto nariadenie nahradzuje Bruselský dohovor vo vzťahoch medzi členskými štátmi s výnimkou Dánskeho kráľovstva, výklad Súdneho dvora, pokiaľ ide o tento dohovor, platí aj pre nariadenie č. 44/2001, lebo jeho ustanovenia a ustanovenia uvedeného dohovoru možno považovať za rovnocenné. [13]

35. To je aj prípad článku 32 nariadenia č. 44/2001, ktorý prevzal definíciu, ktorá bola uvedená v článku 25 Bruselského dohovoru, na základe ktorej judikatúra vyvodila tri kritériá.

10 — Dokument nazvaný „Posudok o relevantnosti rozhodnutí o zamietnutí žalôb z dôvodu nedostatku medzinárodnej právomoci v pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 a Luganského dohovoru na európskej úrovni“.

11 — Rozsudky z 23. apríla 2009, Draka NK Cables a i. (C-167/08, Zb. s. I-3477, bod 19 a citovaná judikatúra), ako aj zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, Zb. s. I-8661, bod 35 a citovaná judikatúra).

12 — Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32, ďalej len „Bruselský dohovor“.

13 — Pozri najmä rozsudok z 18. októbra 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, Zb. s. I-9773, bod 38 a citovanú judikatúru).

36. Prvé z týchto kritérií je základné. Predmetný akt musí byť vydaný súdom, teda orgánom, ktorý konal nezávisle vo vzťahu k ostatným orgánom štátu a nestranne. Toto kritérium vyplýva zo samotného znenia článku 32 nariadenia č. 44/2001 a bolo niekoľkokrát pripomenuté judikatúrou Súdneho dvora. [14]

37. Druhé kritérium, neoddeliteľné od prvého, má procesnú povahu. Vyžaduje, aby konanie pred prijatím rozhodnutia rešpektovalo právo na obranu. Uplatnenie tohto kritéria viedlo Súdny dvor k vylúčeniu z kvalifikácie „rozsudku" predbežné a preventívne opatrenia vydané bez toho, aby bol účastník konania, proti ktorému smerujú, predvolaný, a určené na to, aby boli vykonané bez toho, aby boli vopred doručené. [15] Domnieval sa však, že na to, aby rozhodnutie bolo uznané, stačí, že môže byť predmetom kontradiktórneho konania pred tým, ako sa jeho uznanie a jeho výkon bude žiadať v štáte odlišnom od štátu pôvodu, a tak dospel k záveru, že pod pojem rozsudok spadá predbežné rozhodnutie prijaté v nesporovom konaní, ktoré ale môže byť napadnuté [16], rozhodnutie zaväzujúce na zaplatenie [17] alebo rozsudok vydaný v neprítomnosti bez predchádzajúceho preskúmania dôvodnosti žaloby [18].

38. Tretie kritérium je vecné. Rozhodnutie ja charakterizované výkonom voľnej úvahy zo strany príslušného súdneho orgánu. Toto kritérium zahŕňa rozlišovanie podľa toho, či orgán má rozhodovaciu právomoc, alebo sa obmedzuje len na zabezpečenie skôr pasívnej funkcie spočívajúcej napríklad v prijímaní prejavov vôle účastníkov konania v spore. Ako už Súdny dvor rozhodol, „aby bolo možné kvalifikovať ako ‚rozsudok'… musí byť akt vydaný súdnym orgánom…, *ktorý rozhoduje na základe svojej právomoci o sporných bodoch medzi účastníkmi konania*[19]". [20] Z toho vyvodil, že súdny zmier, ktorý má hlavne zmluvnú povahu v tom zmysle, že jeho obsah závisí predovšetkým od vôle účastníkov konania, nepredstavuje rozsudok. [21]

39. Judikatúra nestanovila ďalšie kritériá, takže pojem rozsudok môže zahŕňať nesporové rozhodnutia, sporové rozhodnutia, predbežné alebo preventívne rozhodnutia [22], rozhodnutia, ktoré sú právoplatné alebo tiež rozhodnutia, ktoré nemožno napadnúť opravným prostriedkom, ako aj také rozhodnutia, proti ktorým ešte možno podať opravný prostriedok.

40. Keďže splnenie týchto troch kritérií sa dosiahne v prípade rozsudku, akým je rozsudok, ktorý vydal odvolací súd v Antverpách, ktorý rozhoduje o medzinárodnej právomoci, domnievam sa, že na tento druh rozsudku sa vzťahuje definícia pojmu „rozsudok" v zmysle článku 32 nariadenia č. 44/2001.

41. Toto riešenie je podporené znením, cieľmi a všeobecnou štruktúrou tohto nariadenia.

42. Po prvé znenie definície pojmu rozsudok dáva podnet k extenzívnemu výkladu alebo skôr k nereštriktívnemu výkladu, lebo sa týka „každého" rozhodnutia bez ohľadu na jeho názov alebo podmienky jeho vytvorenia a „má všeobecný rozsah" [23].

43. Tento prístup je potvrdený správami pánov Jenarda a Schlossera, na ktoré Súdny dvor mnohokrát odkazoval.

14 — Rozsudky z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (414/92, Zb. s. I-2237, bod 17), a Mærsk Olie & Gas, už citovaný (bod 45).

15 — Rozsudok z 21. mája 1980, Denilauler (125/79, Zb. s. 1553, bod 17).

16 — Rozsudok Mærsk Olie & Gas, už citovaný (body 50 až 52).

17 — Rozsudok z 13. júla 1995, Hengst Import (C-474/93, Zb. s. I-2113, bod 14).

18 — Rozsudok z 2. apríla 2009, Gambazzi (C-394/07, Zb. s. I-2563, bod 23).

19 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

20 — Rozsudky Solo Kleinmotoren, už citovaný (bod 17), ako aj Mærsk Olie & Gas, už citovaný (bod 45).

21 — Rozsudok Solo Kleinmotoren, už citovaný (bod 18).

22 — Napríklad rozhodnutie v konaní o nariadení predbežného opatrenia. V tomto ohľade pozri rozsudok z 6. júna 2002, Italian Leather (C-80/00, Zb. s. I-4995, bod 41).

23 — Tamže.

44. V správe pána Jenarda sa uvádza, že definícia zahŕňa „akékoľvek rozhodnutie bez ohľadu na jeho označenie“ [24] vydané v občianskej alebo obchodnej oblasti a uznané môžu byť predbežné rozhodnutia a rozhodnutia vydané v nesporovej oblasti bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú právoplatné.

45. Podľa správy pána Schlossera toto znenie tiež zahŕňa všetky rozhodnutia aj pred rozhodnutím vo veci samej „týkajúce sa konštatovania alebo úpravy právnych vzťahov medzi účastníkmi konania“ [25]. Táto správa, ktorá konštatuje, že rozhodnutie vydané v štáte ako rozsudok o prípustnosti môže byť rozhodnutím vo veci samej v inom štáte, uvádza, že jedno zistenie je pre skupinu odborníkov zrejmé, a síce že „*rozhodnutia* vyhlasujúce žalobu za *neprípustnú* musia byť uznané“ [26], a spresňuje, že „keďže nemecký súd vyhlásil, že nemá právomoc, anglický súd nemôže odmietnuť svoju právomoc z dôvodu, že nemecký súd mal v skutočnosti právomoc“ [27].

46. Po druhé treba zohľadniť ciele sledované nariadením č. 44/2001. Z odôvodnení 2, 6, 16 a 17 tohto nariadenia vyplýva, že toto nariadenie má zaručiť voľný pohyb rozsudkov z rôznych členských štátov v občianskej a obchodnej oblasti tým, že zjednodušuje formality na účely ich uznávania a ich rýchleho a jednoduchého výkonu. [28] Z odôvodnení 11, 12 a 15 tohto nariadenia okrem toho vyplýva, že toto nariadenie tiež má zaručiť predvídateľnosť príslušných súdov, čiže právnu istotu pre osoby podliehajúce súdnej právomoci, zaručiť riadny výkon spravodlivosti a znížiť riziká súbežných konaní. [29]

47. Tieto ciele, ktoré spočívajú na zásade vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, ktoré sú povinné rešpektovať rovnocennosť súdnych rozhodnutí vydaných ostatnými štátmi, budú určite ohrozené, ak by sa rozhodnutia o právomoci vyhli mechanizmu uznávania a výkonu súdnych rozhodnutí zavedenému nariadením č. 44/2001.

48. V tejto súvislosti treba uviesť, že by bolo priamo v rozpore so zásadou predvídateľnosti a riadneho výkonu spravodlivosti, ak by sa pripustilo, že ak súdny orgán členského štátu overil svoju právomoc, účastník konania, ktorý chce spochybniť takto vydané rozhodnutie, by sa mohol obrátiť na súd iných členských štátov, aj keď mu prináleží využiť opravné prostriedky stanovené právom prvého členského štátu.

49. Po tretie je tento výklad podporený všeobecnou štruktúrou nariadenia č. 44/2001 a najmä jeho ustanoveniami týkajúcimi sa dôvodov odmietnutia uznávania zahraničných rozhodnutí a dôvodov určených na úpravu situácií litispendencie, na účely predchádzania protichodným rozhodnutiam.

50. Taxatívne vymenovanie dôvodov odmietnutia uznávania zahraničných rozhodnutí vyjadruje vôľu podporiť ich uznávanie, aj keď súd členského štátu pôvodu rozhodoval len o svojej právomoci.

51. Na základe zásady vzájomnej dôvery, ktorá je nadriadená vzťahom medzi členskými štátmi, a na základe zavedenia spoločných pravidiel právomoci, ktoré sú povinné dodržiavať všetky súdy členských štátov, vylučuje nariadenie č. 44/2001 v zásade preskúmanie právomoci súdu štátu pôvodu, či už priamym preskúmaním skutkových zistení alebo kritérií právomoci, o ktoré sa súd opieral [30], alebo nepriamo prostredníctvom verejného poriadku [31], pričom v rovnakom zmysle zakazuje akékoľvek

24 — Strana 42.
25 — Bod 184.
26 — Bod 191.
27 — Tamže.
28 — Rozsudok zo 14. decembra 2006, ASML (C-283/05, Zb. s. I-12041, bod 23).
29 — Rozsudok zo 4. mája 2010, TNT Express Nederland (C-533/08, Zb. s. I-4107, bod 49).
30 — Článok 35 ods. 2 a článok 35 ods. 3 prvá veta tohto nariadenia.
31 — Článok 35 ods. 3 druhá veta tohto nariadenia.

preskúmanie zahraničného rozhodnutia vo veci samej. Podľa správy pána Jenarda „neexistencia preskúmania, pokiaľ ide o vec samu, zahŕňa úplnú dôveru v súdy štátu pôvodu; táto dôvera, pokiaľ ide o dôvodnosť rozhodnutia, sa musí normálne použiť na uplatnenie pravidiel na určenie právomoci súdom“ [32].

52. V rovnakom duchu sú ustanovenia týkajúce sa úpravy situácií litispendencie charakterizované povinnosťou pre súd, ktorý začal konanie ako druhý, aby sa zriekol právomoci v prospech súdu, ktorý začal konanie ako prvý, akonáhle je stanovená právomoc tohto súdu. [33] Vo svojom rozsudku z 9. decembra 2003, Gasser [34], Súdny dvor tiež rozhodol, že súd, ktorý začal konanie ako druhý a ktorého právomoc sa vymáhala na základe dohody o právomoci, však musí prerušiť konanie až do okamihu, kým súd, ktorý začal konanie ako prvý, vyhlási nedostatok svojej právomoci.

53. Podľa môjho názoru z týchto ustanovení vyplýva, že nariadenie č. 44/2001 zahŕňa medzi rozsudky, ktoré môžu byť uznané, rozhodnutia, ktorými súd prejednávajúci vec ako prvý rozhodol o svojej právomoci, či už vyslovil svoju právomoc, alebo naopak, odmietol svoju právomoc.

54. Riešenie sa ponúka v prípade, ak súd vysloví svoju právomoc.

55. Ak by súd členského štátu pôvodu v tom istom rozhodnutí vyslovil svoju právomoc a rozhodol o dôvodnosti návrhu, súd, ktorý prejednával vec ako druhý, by mohol opätovne preskúmať otázku právomoci a vysloviť svoju právomoc len za cenu dvojitého porušenia zásady neexistencie preskúmania právomoci súdu členského štátu pôvodu a zákazu akéhokoľvek preskúmania zahraničného rozhodnutia vo veci samej. Za predpokladu, že súd členského štátu pôvodu vysloví svoju právomoc, ale preruší konanie o veci samej, aby napríklad účastníci konania, ktorí obmedzili svoje návrhy výhradne na otázku príslušnosti, mohli uplatniť svoje pripomienky, viedlo by pripustenie, že súd, ktorý začal konať ako druhý, môže opätovne preskúmať právomoc, priamo proti pravidlu odmietnutiu právomoci stanovenému v článku 27 ods. 2 nariadenia č. 44/2001.

56. Podľa môjho názoru rovnaké riešenie sa musí prijať, ak súd odmietne svoju právomoc. Dva podstatné dôvody hovoria v tomto zmysle.

57. Prvý je právny. Rozhodnutie o nedostatku právomoci, ktorým sa konanie končí, má vo vzťahu k definícii pojmu „rozsudok“ v zmysle nariadenia č. 44/2001 rovnaké vlastnosti ako rozhodnutie, ktorým súd vyhlási svoju právomoc. Uvedené rozhodnutie je rovnako vydané súdnym orgánom, ktorý, aj keď nemá právomoc rozhodovať spor, pri ktorom sa vyslovil, že nemá právomoc, vykonáva aspoň minimálnu súdnu právomoc tým, že rozhoduje o svojej vlastnej právomoci.

58. Druhý dôvod je praktický. Týka sa skutočnosti, že uznanie rozhodnutí o nedostatku právomoci umožňuje predchádzať riziku negatívneho konfliktu právomoci, ktorému chcelo nariadenie č. 44/2001 tiež zabrániť. Konflikt tohto druhu by mohol vzniknúť, ak by súd, ktorý začal konanie ako druhý, odmietol uznať rozhodnutie vydané skôr a vyslovil by nedostatok svojej právomoci z dôvodu, že súd, ktorý začal konanie ako prvý, mal právomoc.

59. To sú dôvody, pre ktoré navrhujem Súdnemu dvoru, aby odpovedal na prvé dve otázky tak, že články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že pod pojem „rozsudok“ v zmysle tohto nariadenia spadá rozhodnutie, ktorým súd členského štátu rozhoduje o medzinárodnej právomoci, či už vyslovil svoju právomoc, alebo nedostatok právomoci, pričom nezáleží na tom, že toto rozhodnutie je kvalifikované ako „rozsudok o prípustnosti“ právom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.

32 — Strana 46.

33 — Článok 27 ods. 2 nariadenia č. 44/2001.

34 — C-116/02, Zb. s. I-14693.

C – O tretej otázke

60. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že súd, pred ktorým sa dovoláva uznania rozhodnutia, ktorým súd iného členského štátu odmietol svoju právomoc na základe doložky o založení právomoci, je viazaný konštatovaním platnosti tejto doložky, ktoré je uvedené v odôvodnení rozhodnutia.

61. Chce tiež vedieť, aký je rozsah účinkov uvedených v rozhodnutí o nedostatku právomoci, a pýta sa najmä, či je viazaný odôvodnením týkajúcim sa existencie a platnosti doložky o určení právomoci islandských súdov, ktorá by mohla brániť tomu, aby sám vyhlásil svoju právomoc.

62. Stanoviská prezentované počas tohto konania môžu byť spojené do troch téz.

63. Pre prvú z nich, ktorú podporuje Krones AG, Gothaer a i., ako aj nemecká vláda, je účinok uznania rozhodnutia výlučne negatívny v tom zmysle, že sa uplatňuje výlučne na konštatovanie nedostatku medzinárodnej právomoci súdu, ktorý začal konanie ako prvý. Krones AG tvrdí, že dodržanie negatívneho účinku rozhodnutia o nedostatku právomoci sa musí chápať v zmysle samostatného záväzného účinku, ktorý sa vyčerpá konštatovaním, že súd, ktorý začal konanie ako prvý, nemá právomoc. Akékoľvek iné posúdenie by neviazalo súdy ostatných členských štátov, lebo ani nariadenie č. 44/2001, ani Luganský dohovor neoprávňujú súd, ktorý žalobu prejednáva, aby rozhodol o právomoci súdov ostatných členských štátov alebo štátov, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru. Podľa Krones AG nemôže byť prijaté žiadne obmedzenie slobodného overenia jeho právomoci nemeckým súdom na základe článku 26 ods. 1 nariadenia č. 44/2001. Okrem toho dôvody odmietnutia uznávania uvedeného v článkoch 34 a 35 tohto nariadenia by boli neuplatniteľné na rozhodnutia o právomoci. Gothaer a i. dospeli k záveru v rovnakom zmysle z dôvodu, že toto nariadenie nezahŕňa mechanizmus záväzného odkazu jedného súdu na iný súd a že zo všeobecnej štruktúry jeho kapitoly III je zrejmé, že každý členský štát rozhoduje vždy sám o tom, či jeho súdy majú právomoc. Pokiaľ ide o nemeckú vládu, tá tvrdí, že prináleží každému súdu posúdiť na základe práva, ktoré sa uplatňuje na jeho území, platnosť doložky priznávajúcej právomoc súdu tretieho štátu. Okrem toho podľa nej právo členského štátu pôvodu stanovuje strop rozsahu účinku uznávania a rozhodnutie pochádzajúce z iného členského štátu nemôže mať v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, väčšie účinky, ako sú tie, ktoré sú uznané pre porovnateľné rozhodnutie vydané v tomto štáte.

64. Naproti tomuto výkladu belgická vláda a Komisia tvrdia, že členské štáty sú povinné uznať nielen výrok rozhodnutia, ale aj odôvodnenie rozhodnutia týkajúceho sa platnosti doložky o založení právomoci. Podľa belgickej vlády sa právoplatnosť rozhodnutia uplatňuje na to, čo z dôvodu námietky uvedenej pred súdom a predloženej v spore predstavuje, aj keď len implicitne, nevyhnutný základ pre rozhodnutie. Komisia sa domnieva, že teória rozšírenia účinku sa musí uplatniť bez toho, aby sa rozlišovalo podľa toho, či rozhodnutie o platnosti doložky o založení právomoci vedie k potvrdeniu právomoci súdu, ktorý začal, konanie alebo k jej vyvráteniu. Podľa Komisie nemôže riešenie závisieť od otázky, či podľa vnútroštátneho práva súdu, ktorý začal konať ako prvý, sa konštatovanie týkajúce sa platnosti doložky o založení právomoci stalo, alebo nestalo „konečným“.

65. Podľa prostrednej tézy, ktorú zastáva Samskip GmbH, ako aj rakúska a švajčiarska vláda, musí každý členský štát uznať rozhodnutia súdu iného členského štátu, pokiaľ ide o platnosť doložky o založení právomoci, ale len ak podľa vnútroštátneho práva súdu, ktorý začal konať ako prvý, konštatovanie týkajúce sa platnosti doložky „nadobudne právoplatnosť“ alebo ak „má záväzný účinok“. S odkazom na správu pána Jenarda, ako aj na judikatúru Súdneho dvora o zásade rozšírenia účinku [35] sa rakúska a švajčiarska vláda domnievajú, že zásada uznania musí mať za následok „priznanie rozhodnutiam moci a účinku, ktorý majú v štáte, v ktorom boli vydané“ [36].

35 — Rozsudok Hoffmann, už citovaný.

36 — Body 10 a 11.

66. Z troch uvedených téz sa pripájam sa k druhej téze. Podľa môjho názoru nie je rozhodnutie, ktorým súd členského štátu rozhodol o svojej právomoci po tom, čo preskúmal platnosť a rozsah doložky o založení právomoci v systéme uznávania a výkonu uvedeného v nariadení č. 44/2001, rozhodnutím ako ostatné a musí so zreteľom na jeho príznačnosť vyvolať špecifický, jednotný a autonómny cezhraničný účinok.

67. Domnievam sa, že rozhodnutie o nedostatku právomoci je záväzné pre súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, v tom, že tento súd nemôže bez toho, aby vydal rozhodnutie nezlučiteľné s predchádzajúcim rozhodnutím, vysloviť nedostatok právomoci z dôvodu, že súd členského štátu pôvodu má právomoc. Bez tohto minimálneho účinku by uznávanie rozhodnutí o nedostatku právomoci bolo zbavené akéhokoľvek rozsahu. Krones AG pripúšťa okrem toho tento účinok, pričom sa domnieva, nie bez určitého rozporu, že rozsudok zamietajúci žalobu z dôvodu nedostatku medzinárodnej právomoci súdu, ktorý vec prejednáva, nie je „rozsudkom“ v zmysle článku 32 nariadenia č. 44/2001.

68. Domnievam sa navyše, že záväzný účinok spojený s rozhodnutím o nedostatku právomoci sa musí nevyhnutne uplatniť na konštatovanie týkajúce sa platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci bez ohľadu na právoplatnosť alebo neprávoplatnosť priznanú tomuto konštatovaniu vnútroštátnym právom členského štátu pôvodu alebo členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada.

69. Zakladám moje stanovisko najprv na cieľoch nariadenia č. 44/2001, potom na všeobecnej štruktúre procesnoprávnych ustanovení tohto nariadenia týkajúcich sa právomoci a nakoniec na zásade účinnej súdnej ochrany.

1. Ciele nariadenia č. 44/2001

70. Ako som už uviedol v bode 46 týchto návrhov, nariadenie č. 44/2001 smeruje k podpore vzájomnej dôvery v súdnictvo v rámci Únie, k uľahčeniu uznávania a k rýchlemu výkonu súdnych rozhodnutí, k zaručeniu predvídateľnosti príslušných súdov a z uvedeného dôvodu k právnej istote pre osoby podliehajúce súdnej právomoci, k zaručeniu riadneho výkonu spravodlivosti a k zníženiu rizika súbežných konaní.

71. Podľa môjho názoru tieto ciele bránia tomu, aby bola právomoc opätovne preskúmať rozsah a platnosť doložky o založení právomoci, na základe ktorej súd členského štátu pôvodu vyslovil nedostatok svojej právomoci, uznaná súdom, pred ktorým sa uznanie zahraničného rozhodnutia požaduje.

72. Zásada vzájomnej dôvery medzi súdmi členských štátov, ktorá odôvodňuje najmä automatickú povahu uznávania zahraničných rozhodnutí, obmedzenie dôvodov neuznania, vylúčenie preskúmanie právomoci súdu pôvodu alebo neexistenciu preskúmania vo veci samej, totiž predpokladá, že každý súd členského štátu posúdi rozhodnutia vydané súdmi ostatných členských štátov ako rovnocenné s jeho rozhodnutiami. Z toho vyplýva, že ak medzi týmito súdmi rovnakej úrovne musel jeden súd na preskúmanie svojej vlastnej právomoci rozhodnúť predbežne o platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci, súd iného členského štátu, pred ktorým sa dovoláva uznanie tohto rozhodnutia, sa nemusel novému posúdeniu venovať.

73. Zvýšená úroveň vzájomnej dôvery je záväzná tým viac, že súdy členských štátov sú vyzvané, aby uplatňovali spoločné pravidlá priamej právomoci.

74. V tejto súvislosti treba uviesť, že normy právomoci stanovené v kapitole II nariadenia č. 44/2001 a pravidlá o uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí uvedené v kapitole III tohto nariadenia nepredstavujú oddelené a samostatné súbory pravidiel, ale sú úzko prepojené. [37]

75. To uviedol aj Súdny dvor, keď opätovne rozhodol v situáciách litispendencie, že ak je právomoc určená priamo pravidlami Bruselského dohovoru, ktoré sú spoločné obom súdom, pričom tieto pravidlá môžu byť vykladané a uplatňované s rovnakou právomocou každým z nich, súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, nie je v žiadnom prípade pre rozhodovanie v lepšom postavení ako súd členského štátu pôvodu. [38] Podľa môjho názoru vyžaduje rovnosť súdov Únie pred normami právomoci jednotu účinkov spojených s rozhodnutiami, ktoré vydávajú na základe týchto noriem.

76. Ak sa za okolností, ako sú tie vo veci samej, článok 23 nariadenia č. 44/2001 týkajúci sa dohody o voľbe právomoci neuplatní, lebo sporná doložka priznáva právomoc súdu štátu, ktorý nie je členom Únie, treba zdôrazniť, že Luganský dohovor, ktorého je Islandská republika zmluvnou stranou, obsahuje vo svojom článku 23 rovnocenné ustanovenie.

77. Za týchto okolností by odkázanie na právo súdu členského štátu pôvodu alebo právo súdu členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, v rámci možnosti určiť rozsah účinkov priznaných rozhodnutiu o nedostatku právomoci, viedlo v prípade, že toto právo neuznáva právoplatnosť zistenia týkajúceho sa platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci, k možnosti nového preskúmania tejto otázky súdom, v ktorom sa o uznanie žiada, čo by mohlo ovplyvniť predvídateľnosť noriem právomoci stanovených ako nariadením č. 44/2001, tak aj Luganským dohovorom, a tým by ohrozovalo zásadu právnej istoty.

78. Pripustiť, že súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, by mohol považovať za neplatnú doložku o založení právomoci, ktorú súd členského štátu pôvodu platne uznal, by bolo v rozpore so zásadou zákazu preskúmania zahraničného rozhodnutia vo veci samej, ktorá zakazuje prvému uvedenému súdu odmietnuť uznanie alebo vykonanie rozhodnutia vydaného druhým uvedeným súdom z dôvodu, že rozhodoval odlišne.

79. Navyše treba uviesť, že určenie právoplatnosti rozhodnutej veci, ktorú každé vnútroštátne právo spája s odôvodnením rozhodnutia, je úlohou, ktorá môže byť náročná. [39] V tomto častom prípade, kde ako v prejednávanej veci otázka právomoci súvisí s otázkou vo veci samej, by prenechať vnútroštátnemu právu voľnosť pri určení, aké sú účinky spojené s odôvodnením rozhodujúcim o otázke vo veci samej, vyvolávalo neistotu pre účastníkov konania, pokiaľ ide o rozdelenie právomoci medzi vnútroštátnymi súdmi, na ktoré sa možno obrátiť, a komplikovalo úlohu vnútroštátneho súdu, pred ktorým sa dovoláva uznania.

80. V konečnom dôsledku sa domnievam, že ciele nariadenia č. 44/2001 predpokladajú zohľadnenie odôvodnenia, ktoré obsahuje otázku vo veci samej, od ktorej závisí právomoc. Ďalšie tvrdenie v prospech tohto riešenia možno nájsť v štruktúre procesných pravidiel uvedených v tomto nariadení, ktoré treba teraz preskúmať.

37 — Rozsudok z 21. júna 2012, Wolf Naturprodukte (C-514/10, bod 25 a citovaná judikatúra).

38 — Rozsudky Turner, už citovaný (bod 25 a citovaná judikatúra), ako aj TNT Express Nederland, už citovaný (bod 55).

39 — Uvádzam napríklad, že tvrdenie uvedené v pripomienkach Komisie, podľa ktorého vo Francúzsku záväzný účinok „sa neobmedzuje na výrok rozsudku, ale rozširuje sa aj na všetky skutočnosti neoddeliteľne spojené s posledným uvedeným, ktoré sú uvedené v odôvodnení“, je nepresné vzhľadom na nedávnu judikatúru Cour de cassation, ktorý v rozsudku vydanom na plenárnej schôdzi 13. marca 2009 opustil teóriu rozhodovacích dôvodov a stanovil, že právoplatnosť sa uplatní len vzhľadom na to, čo bolo uvedené vo výroku.

2. Všeobecná štruktúra procesnoprávnych ustanovení nariadenia č. 44/2001 o právomoci

81. Jedným z najmarkantnejších znamení, že nariadenie č. 44/2001 podporuje voľný pohyb rozsudkov v rámci Únie, je zásada, podľa ktorej nedostatok právomoci súdu členského štátu pôvodu nie je dôvodom odmietnutia uznania rozhodnutia, ktoré vydal, okrem prípadov taxatívne vymenovaných v článkoch 34 a 35 tohto nariadenia.[40] Z tejto zásady vyplýva, že rozhodnutie vo veci samej môže byť uznané aj v prípade, ak bolo vydané v rozpore so spoločnými normami priamej právomoci uvedenými v kapitole II tohto nariadenia a tiež ak medzi účastníkmi konania neprebehla žiadna diskusia o právomoci.

82. Vylúčenie kontroly právomoci súdu členského štátu pôvodu zahŕňa zároveň i obmedzenie práva súdu členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, overiť svoju vlastnú právomoc. Ak vnútroštátny súd rozhoduje len o svojej vlastnej právomoci, lebo nariadenie č. 44/2001 neoprávňuje preskúmanie právomoci súdu súdom iného členského štátu[41], nič to nemení na tom, že rozhodnutie vydané súdom, ktorý rozhoduje o svojej vlastnej právomoci, má nevyhnutne nepriamo za následok zásah do právomoci ostatných súdov Únie. Inými slovami, splnenie povinnosti overiť svoju vlastnú medzinárodnú právomoc súdom Únie vedie k obmedzeniu právomoci ostatných súdov overiť svoju vlastnú právomoc. Základná požiadavka jednotnosti uplatnenia práva Únie teda predpokladá, že rozsah tohto obmedzenia je definovaný jednotne bez toho, aby sa mohol meniť podľa vnútroštátnych pravidiel miesta, kde sa vec rieši.

83. Tvrdenie v tomto zmysle možno podľa môjho názoru nájsť v článku 35 ods. 2 nariadenia č. 44/2001, ktorý v prípadoch, keď výnimočne súd, pred ktorým sa žiada o uznanie, môže preskúmať právomoc súdu členského štátu pôvodu, stanovuje, že súd, v ktorom sa o uznanie žiada, je viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých súd členského štátu pôvodu založil svoju právomoc. Toto pravidlo teda vopred stanovuje dôveru, ktorú si zasluhujú skutkové zistenia zahraničného súdu, bez ohľadu na to, či sa na ne podľa práva členského štátu pôvodu alebo členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada vzťahujú, alebo nevzťahujú účinky právoplatnosti rozhodnutej veci.

84. Analýza, ktorú navrhujem, sa mi zdá najvhodnejšia vzhľadom na zásadu účinnej súdnej ochrany.

3. Zásada účinnej súdnej ochrany

85. Zásada účinnej súdnej ochrany predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá vyplýva z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty a ktorá je zakotvená v článkoch 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme.[42]

86. Táto zásada bola opätovne uvedená v článku 47 Charty základných práv Únie, ktorá má od nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy podľa článku 6 ods. 1 prvého pododseku ZEÚ „rovnakú právnu silu ako zmluvy“.

87. Zahŕňa predovšetkým právo každého na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

40 — Len v niektorých obzvlášť citlivých oblastiach súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, môže kontrolovať právomoc súdu, ktorý vydal rozhodnutie. Môže ale odmietnuť účinok zahraničného rozhodnutia len v prípade porušenia noriem právomoci, ktoré chránia poistencov alebo spotrebiteľov, alebo „výlučných“ noriem právomoci stanovených v oddiele 6 kapitole II nariadenia č. 44/2001 v určitých oblastiach, akými sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti.

41 — Pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o Bruselský dohovor, rozsudok Turner, už citovaný (bod 26).

42 — Pozri najmä rozsudok z 22. decembra 2010, DEB (C-279/09, Zb. s. I-13849, bod 29 a citovanú judikatúru).

88. Popretie záväznej povahy rozhodnutia súdu pôvodu, ktorý pred preskúmaním svojej právomoci rozhodoval o otázke platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci, by bolo v rozpore s touto zásadou, čím by vzniklo skutočné riziko negatívneho konfliktu právomoci vedúce k úplnej absencii súdnej ochrany. Napríklad v prípade, keď súd vysloví nedostatok svojej právomoci z dôvodu existencie doložky priznávajúcej právomoc inému súdu, pričom ak by posledný uvedený súd považoval doložku za neplatnú, mohol by tiež vysloviť nedostatok svojej právomoci. Zdá sa mi, že téza, ktorú zastávajú Krones AG a Gothaer a i., podľa ktorej prvé rozhodnutie má len za účinok zakázať súdu, ktorý začal konať ako druhý, odmietnuť svoju medzinárodnú právomoc „z dôvodu, že súd štátu, ktorý začal konať ako prvý, má právomoc“, obsahuje vnútorný rozpor v tom, že zaväzuje zohľadniť dôvody, pre ktoré súd vyslovil nedostatok svojej právomoci, pričom súčasne odmietol akýkoľvek záväzný účinok týchto dôvodov.

89. Domnievam sa, že ciele nariadenia č. 44/2001 a všeobecná štruktúra procesnoprávnych ustanovení tohto nariadenia, ako aj právo na účinnú súdnu ochranu zahŕňajú koncentráciu posúdenia týkajúceho sa platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci na jedinom súde Únie, pričom si súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, zachováva právo preskúmania len v taxatívne vymedzených prípadoch, keď je oprávnený kontrolovať právomoc súdu členského štátu pôvodu. Z toho vyplýva, že súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, musí byť viazaný zistením súdu členského štátu pôvodu, aj keď je uvedené v odôvodnení rozhodnutia, bez ohľadu na právoplatnosť tohto odôvodnenia podľa vnútroštátnych právnych poriadkov.

90. Nezdá sa mi, že by riešenie, ktoré navrhujem prijať, bolo v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora, ktorý sa zatiaľ nevyslovil k otázke rozhodnutí rozhodujúcich o právomoci.

91. Súdny dvor v odpovedi na prejudiciálnu otázku o účinkoch rozsudku na platenie výživného vydaného nemeckým súdom a obsahujúceho doložku vykonateľnosti v Holandsku v holandskom právnom poriadku rozhodol v už citovanom rozsudku Hoffmann, že „uznané zahraničné rozhodnutie… musí v zásade v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, mať rovnaké účinky, ako sú tie v štáte pôvodu“ [43], pričom toto základné pravidlo spresnil tvrdením, podľa ktorého „zahraničné rozhodnutie, ktoré obsahuje doložku vykonateľnosti v štáte, ktorý je zmluvnou stranou… a ktoré môže byť vykonateľné v štáte pôvodu, sa nemusí vykonať v štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, ak podľa právnej úpravy posledného uvedeného štátu výkon nemôže nastať z dôvodov, ktoré nespadajú do pôsobnosti [Bruselského] dohovoru“ [44].

92. Nedávno v už citovanom rozsudku Apostolides Súdny dvor uviedol, že „hoci môže uznanie v zásade viesť k tomu, že sa rozhodnutiam prizná právna sila a účinnosť, ktorú majú v členskom štáte, v ktorom boli vydané…, neexistuje nijaký dôvod priznať rozsudku pri jeho vykonaní práva, ktoré mu neprináležia v členskom štáte pôvodu…, ani účinky, ktoré by mal rozsudok rovnakého druhu vydaný priamo v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie“ [45].

93. Domnievam sa však, že táto judikatúra, ktorá sa uplatňuje na vykonávanie rozhodnutí vo veci samej, ktoré musia byť prevedené do každého vnútroštátneho právneho poriadku sa nemôže uplatniť na rozhodnutia, ktoré rozhodujú o medzinárodnej právomoci. Ak rôznorodosť vnútroštátnych právnych poriadkov odôvodňuje zohľadnenie účinku vyvolaného rozhodnutím v členskom štáte pôvodu okrem úpravy riešenia v situácii, keď má rozhodnutie účinky, ktoré sú neznáme v členskom štáte, v ktorom sa o uznanie žiada, zohľadnením účinkov, ktoré vyvoláva podobné rozhodnutie vydané v tomto štáte, sú rozhodnutia súdov rozhodujúcich o ich medzinárodnej právomoci na základe nariadenia č. 44/2001 a Luganského dohovoru homogénne, a musia preto byť podriadené vlastnému režimu. Z dôvodov, ktoré som uviedol vyššie, tieto nástroje, ktoré stanovujú normy právomoci platné

43 — Bod 11.

44 — Bod 18.

45 — Bod 66. Pozri tiež rozsudky z 13. októbra 2011, Prism Investments (C-139/10, Zb. s. I-9511, bod 38) a z 26. apríla 2012, Health Services Executive (C-92/12 PPU, bod 142).

pre súdy všetkých členských štátov, ktorých cieľom je, že v rámci toho istého sporu bude vydané len jedno rozhodnutie s medzinárodným dosahom, predpokladajú, že rozhodnutiam rozhodujúcim o právomoci bude priznaný totožný a jednotný záväzný účinok bez ohľadu na právoplatnosť priznanú týmto rozhodnutiam v členských štátoch.

94. Pripomienky, ktoré predložili Krones AG a Gothaer a i. proti tomuto záväznému účinku, ma nepresvedčili.

95. Prvá pripomienka je založená na tom, že článok 26 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 a článok 20 ods. 1 Luganského dohovoru ukladajú každému súdu, ktorý rozhoduje, povinnosť *ex offo* overiť svoju vlastnú medzinárodnú právomoc. Uznanie záväznej povahy zistenia súdu členského štátu pôvodu týkajúceho sa platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci by malo za následok zabránenie súdu dožiadaného členského štátu uskutočniť toto overenie.

96. Aj keď sa mi zdá zistenie presné, nevyvodím z neho rovnaké závery ako Krones AG a Gothaer a i. Článok 26 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa považuje za ustanovenie ochrany žalovaného usadeného v Únii, ktorý má právo na normy právomoci založené na práve Únie. Začatie konania prvého súdu povereného uplatnením predmetných noriem však zaručuje dodržanie jeho práva a začatie konanie iným súdom Únie sa stáva zbytočné. Treba pripomenúť, že ak zistenie súdu pôvodu týkajúceho sa platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci bolo prevzaté do výroku jeho rozhodnutia, bolo by záväzné pre súd, pred ktorým sa žiada uznanie rozhodnutia.

97. Druhá pripomienka založená na tom, že zamietnutie uznania na základe článkov 34 a 35 nariadenia č. 44/2001 nedáva zmysel v prípade rozhodnutia o nedostatku právomoci, sa mi tiež nezdá presvedčivá. Zdá sa, že od okamihu, keď účinok priznaný rozhodnutiam o nedostatku právomoci nie je výlučne negatívny, nemá odmietnutie uznania právne dôsledky. Napríklad ak by belgický súd, ktorý prejednáva žalobu prenajímateľa o zaplatenie nájomného za nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v Nemecku, vyslovil nedostatok právomoci po tom, čo rozhodol, že ustanovenie nájomnej zmluvy priznávajúce právomoc islandským súdom je platné, nemecký súd vyzvaný, aby incidenčne rozhodol o uznaní belgického rozhodnutia, by mal odmietnuť uznať toto rozhodnutie na základe článku 35 ods. 3 v spojení s článkom 22 ods. 1 nariadenia č. 44/2001.

98. To sú dôvody, pre ktoré navrhujem dopovedať na tretiu otázku tak, že články 32 a 33 nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak súd členského štátu pôvodu vyslovil nedostatok svojej právomoci po tom, ako v odôvodnení svojho rozhodnutia rozhodol o platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci, súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, je viazaný týmto zistením bez ohľadu na právoplatnosť, ktorá je mu priznaná právom členského štátu pôvodu alebo členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, okrem prípadu, keď článok 35 ods. 3 tohto nariadenia uvedený súd oprávňuje, aby uskutočnil preskúmanie právomoci súdu členského štátu pôvodu.

V – Návrh

99. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky položené Landgericht Bremen takto:

Články 32 a 33 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa majú vykladať v tom zmysle, že:

— pojem „rozsudok“ v zmysle nariadenia č. 44/2001 sa vzťahuje na rozsudok, ktorým súd členského štátu pôvodu rozhoduje o svojej medzinárodnej právomoci, či už vysloví svoju právomoc, alebo nedostatok svojej právomoci, bez ohľadu na to, či je tento rozsudok kvalifikovaný ako „rozsudok o prípustnosti“ právom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, a

— ak súd členského štátu pôvodu vysloví nedostatok svojej právomoci po tom, ako v odôvodnení svojho rozsudku rozhodol o platnosti a rozsahu doložky o založení právomoci, súd členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, je týmto zistením viazaný bez ohľadu na právoplatnosť, ktorá je mu priznaná právom členského štátu pôvodu alebo členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, okrem prípadu, keď článok 35 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 uvedený súd oprávňuje, aby uskutočnil preskúmanie právomoci súdu členského štátu pôvodu.